

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Kielcach**

Kielce, dnia lipca 2009 r.

**Pan
Wojciech Dzieciuch
p.o. Kierownik Biura Powiatowego
Agencji Restrukturyzacji
i Modernizacji Rolnictwa
w Sandomierzu**

LKI-410-16-3/2009
P/09/106

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (DzU z 2007 r. nr 231, poz. 1701 ze zm.), zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach przeprowadziła kontrolę w Biurze Powiatowym Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w Sandomierzu (Biuro Powiatowe) w zakresie realizacji rolnictwa ekologicznego w Polsce w okresie 2005 r. – I półrocze 2009 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 23 czerwca 2009 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Panu Kierownikowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie, mimo stwierdzonych nieprawidłowości, ocenia działalność Biura Powiatowego w zakresie realizacji rolnictwa ekologicznego.

1. W ocenie NIK Biuro Powiatowe jest organizacyjnie i technicznie przygotowane do realizacji zadań z zakresu udzielania płatności rolnośrodowiskowych dla rolnictwa ekologicznego. Płatności te realizowane były w oparciu o procedury opracowane przez Centralę ARiMR w Warszawie na lata 2004 – 2006 i 2007 – 2013. Pracownicy obsługujący powyższe płatności posiadają zakresy obowiązków i odpowiedzialności oraz odbyli szkolenia z zakresu zarządzania i realizacji płatności rolnośrodowiskowych przeprowadzone przez Świętokrzyski Oddział Regionalny ARiMR w Kielcach (ŚOR ARiMR). Biuro Powiatowe jest użytkownikiem Zintegrowanego Systemu Zarządzania i Kontroli (ZSZiK), który funkcjonuje w całej ARiMR. System gromadził dane dotyczące większości programów pomocowych ARiMR, w tym pakietu *Rolnictwo ekologiczne*. Nie stwierdzono przypadków wypłaty

beneficjentowi nienależnych środków finansowych z wykluczających się mechanizmów pomocowych. Przy ewidencjonowaniu i załatwianiu spraw w systemie informatycznym stosowana była tzw. zasada *dwóch par oczu*, tj. jedną sprawę załatwiało dwóch pracowników: operator wprowadzający dane do systemu oraz kontroler danych przeprowadzający kontrolę w zakresie kompletności i zgodności oraz kontrolę administracyjną.

2. W latach 2005 – 2008 Biuro Powiatowe przyjęło od producentów rolnych 175 wniosków o przyznanie płatności z tytułu produkcji ekologicznej na łączną kwotę 2.124,7 tys. zł, z czego 170 rozpatrzono pozytywnie i wydano decyzję o przyznaniu płatności.

W przypadku trzech wniosków Kierownik Biura Powiatowego wydał decyzje o odmowie przyznania płatności. Natomiast w odniesieniu do pozostałych dwóch wniosków producentów rolnych, prezes ARiMR wyłączył Biuro Powiatowe w Sandomierzu z ich rozpatrzenia, postanawiając o ich rozpatrzeniu przez Biuro Powiatowe ARiMR w Tarnobrzegu, ponieważ wnioski zostały złożone przez członka rodziny zastępcy dyrektora ŚOR ARiMR.

Liczba złożonych wniosków o przyznanie płatności za produkcję ekologiczną zwiększyła się ponad dwukrotnie, tj. z 31 w 2005 r. do 78 na koniec I półrocza 2009 r., a powierzchnia upraw wykazywana we wnioskach zwiększyła się ze 188 ha do 350 ha, tj. o 86,4%. W strukturze upraw główną pozycję stanowiły uprawy sadownicze – 56,9%. Udział w strukturze pozostałych upraw przedstawia się następująco: trwałe użytki zielone – 24,5%, rolnicze 17,8% i warzywnicze – 0,8%.

3. Najwyższa Izba Kontroli negatywnie ocenia fakt nieterminowego wydawania przez Biuro Powiatowe decyzji o przyznaniu płatności rolnośrodowiskowych za produkcję ekologiczną.

Zgodnie z art. 13 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z 20 lipca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu udzielania pomocy finansowej na wspieranie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt objętej planem rozwoju obszarów wiejskich (DzU nr 174, poz. 1809 ze zm.), kierownik biura powiatowego ARiMR wydaje decyzje administracyjne w sprawie przyznania:

- pierwszej płatności rolnośrodowiskowej w terminie od dnia 1 stycznia do ostatniego lutego następującego po roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie tej płatności,
- kolejnych płatności rolnośrodowiskowych w terminie od dnia 1 czerwca do dnia 30 listopada roku, w którym został złożony wniosek o przyznanie tych płatności.

Spośród 170 decyzji o przyznaniu płatności wydanych w latach 2005 – 2008, tylko w 2006 r. w 32 przypadkach (co stanowiło 19% ogółem przyznanych płatności) dotyczących kolejnych płatności decyzje wydano w wymaganym terminie, tj. do dnia 30 listopada. W przypadku pozostałych 138 decyzji (81%) Kierownik Biura Powiatowego przekroczył terminy wydania decyzji wynikające z ww. rozporządzenia Rady Ministrów.

W okresie objętym kontrolą przeciętna liczba dni, jaka upłynęła od dnia złożenia wniosku do daty wydania decyzji, wyniosła 246 dni, z tego ponad 23% decyzji wydano po upływie ponad 300 dni.

Jako główną przyczynę przewlekłego rozpatrywania spraw i wydawania decyzji o przyznaniu płatności za produkcję ekologiczną, Pan Kierownik wskazał późne przesyłanie do Biura Powiatowego przez Centralę Agencji wykazów producentów rolnych, którzy spełniali wymagania dotyczące produkcji w rolnictwie ekologicznym sporządzanych przez jednostki certyfikujące.

Na podstawie książki procedur PROW 2004-2006 *Płatności z tytułu realizacji programu rolnośrodowiskowego w punkcie F – Weryfikacja danych z wniosku z danymi przekazanymi przez Jednostki Certyfikujące* ustalono, że ww. wykazy jednostki certyfikujące przekazują do Centrali ARiMR w terminie do dnia 31 października każdego roku. Biuro Powiatowe otrzymało za pośrednictwem Centrali ARiMR wykazy producentów rolnych, stanowiące podstawę do naliczania płatności w następujących terminach: za 2005 r. w dniu 30 stycznia 2006 r., za 2006 r. – 22 listopada 2006 r., za 2007 r. – 7 grudnia 2007 r. i za 2008 r. – 19 listopada 2008 r.

Biuro Powiatowe nie posiadało dokumentacji potwierdzającej podejmowanie przez pracowników interwencji w Centrali Agencji lub ŚOR ARiMR, w celu wyegzekwowania przesyłania ww. wykazów w terminach umożliwiających wywiązanie się przez Biuro Powiatowe z obowiązku wydania decyzji w terminie wynikającym z ww. rozporządzenia Rady Ministrów z 20 lipca 2004 r.

NIK nie podziela argumentów podnoszonych przez Pana Kierownika, że inną przyczyną mającą wpływ na terminowość wydawania decyzji o płatnościach były awarie i przerwy w pracy systemu informatycznego obsługującego płatności. Jak wynika z prowadzonych przez Biuro Powiatowe rejestrów, liczba awarii systemu wynosiła: 101 w 2005 r., 39 w 2006 r., 44 w 2007 r., 28 w 2008 r., a przeciętna liczba dni, jaka upłynęła od dnia złożenia wniosku do daty wydania decyzji, wyniosła odpowiednio: 230; 251; 269 i 234.

4. Przeprowadzona szczegółowa analiza 20 wybranych losowo wniosków i decyzji, co stanowiło 11,4% rozpatrzonych wniosków i wydanych decyzji w latach 2005 – 2008, wykazała, że wnioski rolników były kompletne i zawierały dokumenty określone w § 12 ust. 1 ww. rozporządzenia Rady Ministrów z 20 lipca 2004 r.

Nie stwierdzono nieprawidłowości w ustaleniu wysokości należnej płatności za produkcję ekologiczną. W decyzjach podano wielkość poszczególnych upraw w ha, a należność wyliczono wg stawek płatności określonych w załączniku nr 4 do ww. rozporządzenia. Wykazane podstawy płatności w wydanych decyzjach były zgodne z danymi wykazanymi przez jednostki certyfikujące i w ewidencji prowadzonej przez Biuro Powiatowe.

5. Uwagi NIK dotyczą braku należytej staranności przy rozpatrywaniu wniosków o przyznanie płatności w przypadkach, gdy poddawano w wątpliwość dane w zakresie wielkości powierzchni upraw ekologicznych, wykazywane przez producentów rolnych we wnioskach. W 2006 r. od decyzji wydanych przez Kierownika Biura Powiatowego o odmowie przyznania płatności za produkcję ekologiczną odwołało się trzech właścicieli gospodarstw ekologicznych. We wszystkich przypadkach dyrektor ŚOR ARiMR uchylił w całości zaskarżone decyzje i przekazał sprawy do ponownego rozpatrzenia, wskazując na

niedostateczne wyjaśnienie przez Biuro Powiatowe rozbieżności pomiędzy danymi wykazanymi przez rolników we wnioskach, a danymi zawartymi w wykazach sporządzonych przez jednostki certyfikujące. Po ponownym rozpatrzeniu wniosków kierownik Biura Powiatowego wydał decyzje uwzględniające zastrzeżenia rolników.

6. Biuro Powiatowe monitorowało ilość złożonych wniosków rolnośrodowiskowych w cyklach tygodniowych i miesięcznych na podstawie tabel stanowiących załącznik do komunikatów przekazywanych przez Departament Analiz i Sprawozdawczości Centrali ARiMR. Przekazywane przez Biuro Powiatowe raporty w formie tabeli zawierały dane dotyczące liczby złożonych wniosków w ramach działania Program rolnośrodowiskowy (wnioski nowe, wnioski kontynuacyjne PROW 2007 – 2013, wnioski kontynuacyjne PROW 2004 – 2006), liczbę pakietów w ramach złożonych wniosków oraz wnioskowaną kwotę w ramach wszystkich pakietów wchodzących w skład programu rolnośrodowiskowego.

7. Biuro Powiatowe otrzymywało corocznie – za pośrednictwem Centrali ARiMR – od trzech jednostek certyfikujących (PNG sp. z o.o. z Zajączkowa, Bioekspert sp. z o.o. z Warszawy i Ekogwarancja PTRE sp. z o.o. z Lublina) wykazy producentów, którzy spełniali wymagania dotyczące produkcji ekologicznej. Wykazy producentów zawierały nazwiska i numery ewidencyjne producentów ekologicznych, powierzchnię i rodzaj upraw ekologicznych.

Na podstawie 20 zbadanych decyzji o przyznanych płatnościach rolnośrodowiskowych ustalono, że dane w nich zawarte były zgodne z danymi wykazywanymi w ewidencji Biura Powiatowego i wykazach przesłanych przez jednostki certyfikujące.

8. W latach 2005 – 2008 ŚOR ARiMR przeprowadził na terenie działania Biura Powiatowego 33 tzw. *kontrole na miejscu*. Biuro Powiatowe ewidencjonowało zapotrzebowania na uwierzytelnione kopie wniosków z deklaracją *rolnictwo ekologiczne* z gospodarstw wytypowanych do kontroli zgłaszane przez ŚOR ARiMR, a otrzymane wyniki z tych kontroli są załączane do akt kontrolowanych rolników.

9. Biuro Powiatowe prowadziło w latach 2004 – 2007 działalność szkoleniową wśród rolników na temat *Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich*. W szkoleniach uczestniczyło 1147 rolników z terenu powiatu sandomierskiego. Uwagi NIK dotyczą zaniechania prowadzenia takiej działalności w okresie 2008 – I połowa 2009 r., pomimo że w okresie objętym kontrolą wzrosła ponad dwukrotnie liczba gospodarstw produkujących żywność ekologiczną.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. Przestrzeganie terminów wydawania decyzji o udzieleniu płatności za produkcję ekologiczną, wynikających z rozporządzenia Rady Ministrów z 20 lipca 2004 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu udzielania pomocy finansowej na wspieranie przedsięwzięć rolnośrodowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt objętej planem rozwoju obszarów wiejskich.

2. Wnikliwe rozpatrywanie w pierwszej instancji wniosków producentów rolnych o przyznanie płatności w celu wyeliminowania wydawania nieuzasadnionych decyzji o odmowie ich przyznania.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Kielcach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Pana Kierownika w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego przysługuje Panu Kierownikowi prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Kielcach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.